

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen Kansanopistoyhdistys kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua esityksestä. Kansanopistoyhdistys pitää pääosaa esityksen ehdotuksista oikeansuuntaisina. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä esitystä siitä, että lakia ammatillisesta koulutuksesta muutetaan siten, että tilauskoulutusta voisi järjestää myös EU/ETA-valtioiden kansalaisille. Yhdistys kannattaa myös esityksen tavoitteita, joilla pyritään selkeyttämään tilauskoulutuksesta tehtäviä sopimuksia ja siihen osallistuvien oikeuksia ja velvollisuuksia.

Kansanopistoyhdistys pitää keskeisenä, että Suomi näyttäytyy maana, joka on kansainvälisesti kiinnostava ja johon halutaan hakeutua opiskelemaan, töihin ja asumaan pysyvästi. Maahanmuuttoa tarvitaan maan elinvoimaisuuden turvaamiseksi. On selvää, että lähivuosina nuorten ikäluokkien pieneneminen tuottaa haasteita toisen asteen koulutuksen järjestämiselle. Tässä tilanteessa tarvitaan uudenlaisia ratkaisuja. Kansanopistot toimivat koko maan laajuisena verkostona. Ne voisivat nykyistä enemmän tukea koulutuksen laaja-alaista järjestämistä eri alueilla yhdistäen eri koulutustoimintoja ja niiden vaatimaa osaamista.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä, että tilauskoulutusta voitaisiin esityksen myötä järjestää myös EU/ETA-maiden kansalaisille. Kansanopistoyhdistys pitää hyvänä myös ehdotusta, että ammatillisen koulutuksen järjestäjä ei perisi EU/ETA-maiden opiskelijoilta tilauskoulutusta järjestäessään maksuja opiskelijalta, vaan koulutuksen maksaisi kokonaisuudessaan tilaaja. Tärkeä rajausta on myös se, että tilaaja ei voisi periä maksuja EU/ETA-maiden opiskelijalta.

On mahdollista, että tilauskoulutuksen kautta koulutuksen järjestäjä voisi laajentaa rahoituspohjaansa samalla, kun valtionosuuksista on leikattu. Yhdistys pitää kuitenkin

ongelmallisena, että esityksen myötä ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään pysyvästi tilanteessa, jossa sitä on jo tuntuvasti leikattu. Yhdistys pitää hyvänä lakiin ammatillisesta koulutuksesta § 34 tehtävää kirjausta siitä, että tilauskoulutukseen ei sovelleta mitä lain 28 §:ssä säädetään tutkintojen tai koulutuksen järjestämisestä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Kansanopistoyhdistys kannattaa opiskelijoiden oikeusturvan parantamiseen ja väärinkäytösmahdollisuuksien vähentämiseksi tehtyjä esityksiä siitä, että tilauskoulutusopiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista tulee jatkossa sopia entistä paremmin tilaajien ja koulutuksen järjestäjien välisillä sopimuksilla. Yhdistys pitää hyvänä myös säädöstä, jonka mukaisesti koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus tiedottaa opiskelijoille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Esityksessä ehdotetaan, että kuntajärjestäjien ei tarvitsisi jatkossa yhtiöittää toimintaansa järjestäessään ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta. Perusteluissa kuitenkin todetaan myös, että lain voimaantulon jälkeen jo perustettujen yhtiöiden ei ole mahdollista toimia koulutuksen toteuttajina eikä sen tilaajina. Kansanopistoyhdistyksen mielestä esityksestä jää epäselväksi, onko säädösesityksen tarkoituksena estää tytär- ja osakkuusyhtiöiden perustaminen kokonaan kaikilta järjestäjiltä.

Kansanopistoyhdistys huomauttaa, että säädösesitys on laadittu lähinnä ajatellen Suomessa tapahtuvaa tilauskoulutusta eikä sen perusteluissa juurikaan käsitellä EU/ETA-maiden ulkopuolella järjestettävää tilauskoulutusta, jota esitetyt säädökset kuitenkin koskevat. Koulutusviennin kehittäminen on Suomen maakuvan näkökulmasta tärkeää. Yhtiömuotoinen toiminta on usein kansainvälisen liiketoiminnan edellytys. Kansanopistoyhdistys ehdottaa, että luonnosta hallituksen esitykseksi tarkennettaisiin siten, että se huomioi paremmin myös koulutusviennin erityispiirteet.

Esityksessä ehdotetaan, että tilauskoulutuksena voisi järjestää vain ammatillista tutkintokoulutusta. Lisäksi esitetään, että koulutuksen voi toteuttaa vain sen tosiasiallinen järjestäjä, jolle on myönnetty ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Esityksessä viitataan korkeakoululainsäädäntöön. Korkeakoulutuksen lainsäädäntö ja koulutuksen toteuttaminen ei kuitenkaan perustu osaamisperusteisuuteen samalla tavalla kuin ammatillinen koulutus. Ammatillisessa koulutuksessa osaamisen hankkimiselle on säädetty useita tapoja. Kansanopistoyhdistys kysyy, kuinka osaamisperusteisuus kokonaisuudessaan toteutuu säädetyllä tavalla, mikäli koulutusta voi toteuttaa vain järjestämisluvan omaava koulutuksen järjestäjä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Esityksessä ehdotetaan, että Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille säädettäisiin lukuvuosimaksut lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Suomen Kansanopistoyhdistys kannattaa lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille.

Yhdistys kuitenkin toteaa, että se ei kannata nyt käsillä olevaa esitystä laajemmin toisen asteen koulutuksen maksullisuuden lisäämistä.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Suomen Kansanopistoyhdistys kannattaa lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia, mutta toteaa, että niillä tullee olemaan vaikutuksia pienillä paikkakunnilla lukiokoulutuksen ja myös perusopetuksen järjestämisedellytyksiin. Esityksessä todetaan, että tähän ongelmaan on haettava muita ratkaisuja. Kansanopistoyhdistys katsoo, että ratkaisujen etsiminen tulisi käynnistää mahdollisimman nopeasti. Kansanopistot valtakunnallisena monialaisena koulutuksen järjestäjänä voisivat nykyistä enemmän tukea uudenlaisten koulutuksen järjestämisen mallien syntymistä eri alueille siten, että koulutustarjonta olisi edelleen koko maassa saavutettavaa.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

-

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Esityksen mukaan oppivelvollisia eivät jatkossa olisi EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tulevat alaikäiset lapset tai nuoret, jotka oleskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa. Kansanopistoyhdistys kannattaa oppivelvollisuuslakiin esitettyä muutosta.

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Kansanopistoyhdistys pitää tiedonsaanti- ja tiedoksianto-oikeuksien täsmällisempää määrittelyä lainsäädäntöön tarpeellisenä ja tehtyjä esityksiä kannatettavina. On kuitenkin välttämätöntä varmistaa, että uudistuvat säädökset eivät aseta koulutuksen järjestäjille ylimääräistä ja sen ydintehtävään kuulumatonta valvontavastuuta.

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry